

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ

Καθηγητής Χαραλάμπος Γ. Ατματζίδης
Τμήμα Θεολογίας Α.Π.Θ.

Χριστιανικός γνωστικισμός - θεματολογία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- 1.1 Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του γνωστικισμού”
- 1.2 Σχέση με την Καινή Διαθήκη

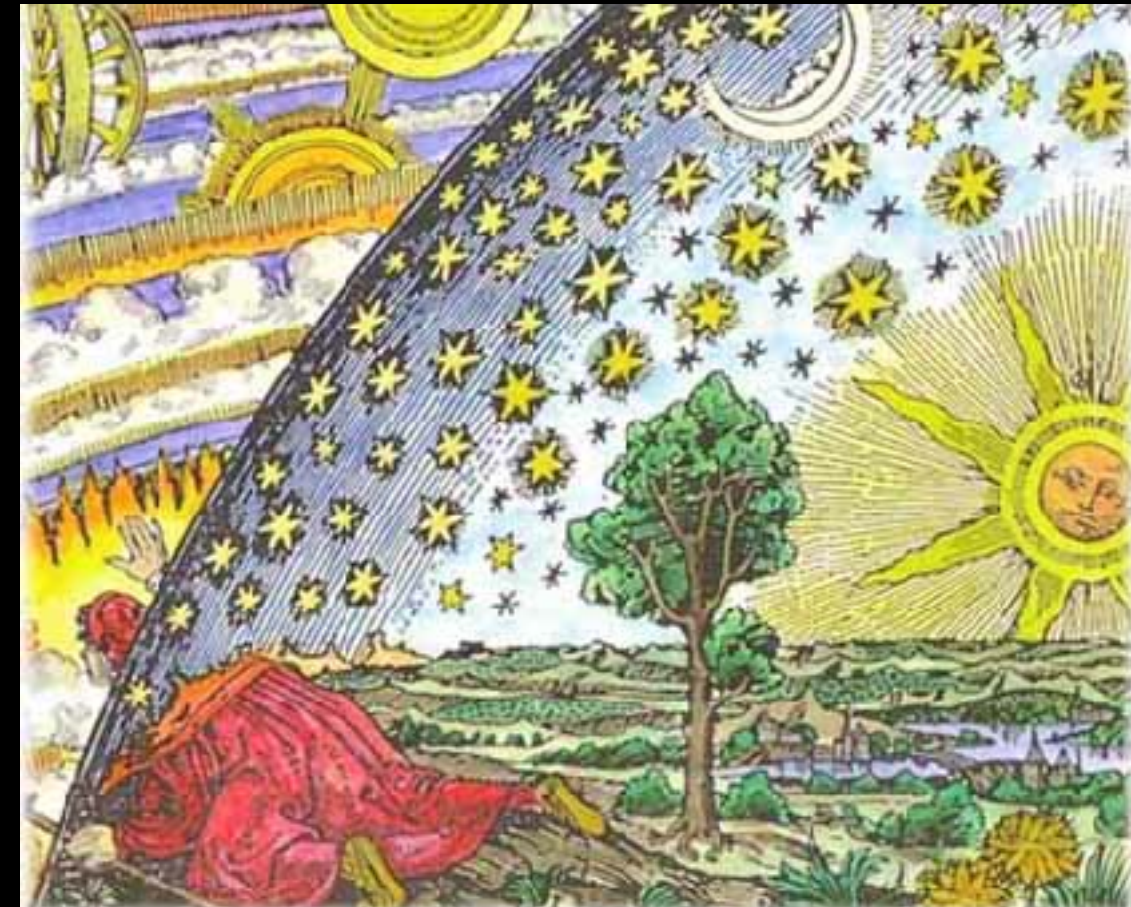
2. ΠΗΓΕΣ

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

5. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- 5.1 Κοσμολογία
- 5.2 Ανθρωπολογία
- 5.3 Σωτηριολογία
- 5.4 Εσχατολογία
- 5.5 Εκκλησιολογία
- 5.6 Το ποίημα για το μαργαριτάρι

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του γνωστικισμού”

τίνες ἤμεν, τί γεγονάμεν · ποῦ
ἤμεν, [ἤ] ποῦ ἐνεβλήθημεν · ποῦ
σπεύδομεν, πόθεν
λυτρούμεθα · τί γέννησις, τί
ἀναγέννησις ;

(Κλήμης Αλεξανδρεύς,
Ἐκ των Θεοδότου και της ανατολικής
καλουμένης
διδασκαλίας...)

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

τίνες ἦμεν; τί γεγόναμεν;

Η ερώτηση αυτή στοχεύει στο απώτατο παρελθόν

ποῦ ἦμεν, [ἢ] ποῦ ἐνεβλήθημεν;

Και αυτό το ερώτημα αναφέρεται στο απώτατο παρελθόν, αλλά σηματοδοτεί και το τώρα.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

ποῦ σπεύδομεν;

Υπάρχει ένα διέξοδο από αυτά που
υποφέρουμε;
υπάρχει μέλλον για μας;

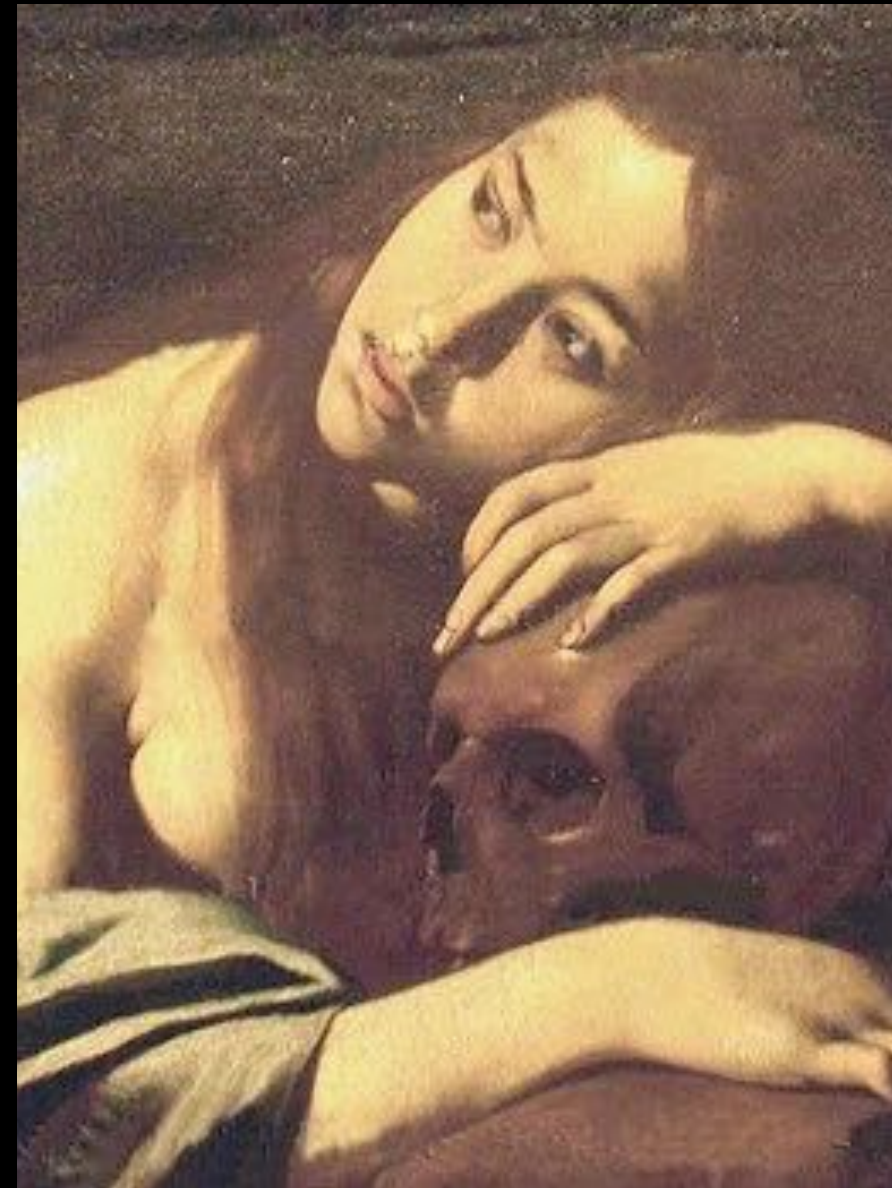

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

πόθεν λυτρούμεθα;

Το μέλλον αυτό αγγίζει αυτόν που
αναρωτιέται;

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

τί γέννησις, τί αναγέννησις ;

Η γέννηση φέρνει την πτώση, η
απελευθέρωση έρχεται
με την αναγέννηση:

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Κεντρικό σκεπτικό της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Ο άνθρωπος αρχικά, στο παρελθόν, βρισκόταν σε μια ιδεώδη κατάσταση, από την οποία όμως εξέπεσε και βρέθηκε στην σημερινή πτωτική κατάσταση.

Η σημερινή του θέση είναι πολύ άσχημη αλλά όχι απελπιστική. Υπάρχει λύτρωση, απελευθέρωση, από την σημερινή κατάσταση υπάρχει μέλλον υπάρχει η δυνατότητα ο άνθρωπος να ξανακερδίσει την παλιά του ιδεώδη κατάσταση.

Ο δρόμος που οδηγεί προς το τέλος αυτό είναι η “γνώση”, η “κατανόηση” της αληθινού περιεχομένου της ζωής και της αληθινής ουσίας των πραγμάτων.

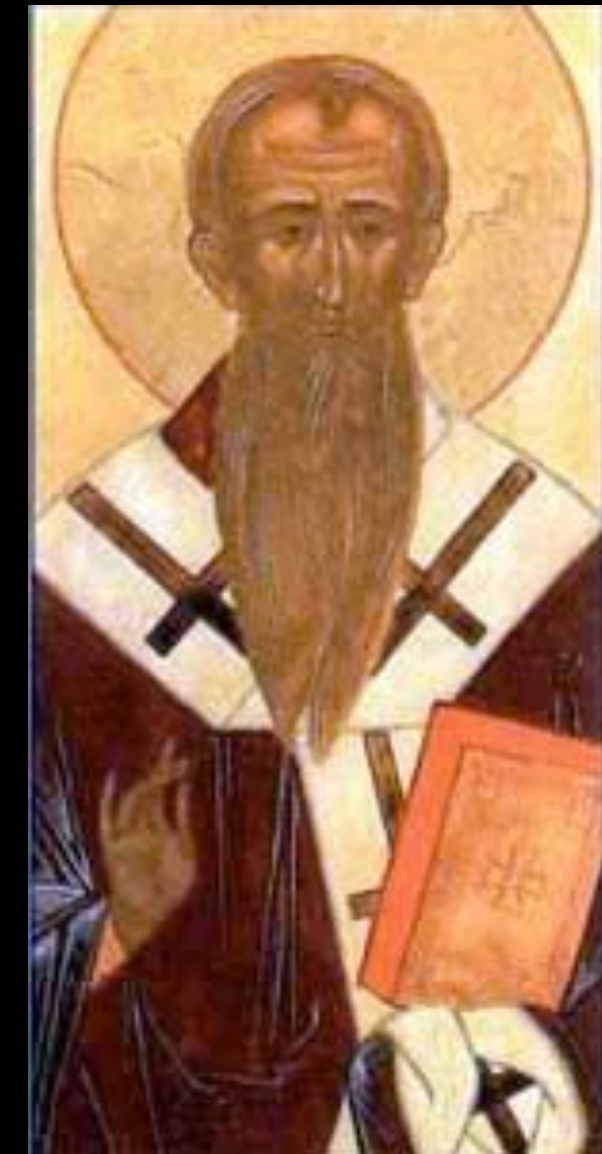
Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Τι περιέχει ο γνωστικισμός που απορρίπτουν οι Πατέρες της Εκκλησίας;

Ο Χριστιανισμός δέχεται:

1. παράδεισο
2. πτώση
3. λύτρωση μέσω του Ιησού Χριστού
4. επιστροφή στους ουραμούς, στην ουράνια κατάσταση μετά τον θάνατο
5. Τέλος του κόσμου και επαναφορά της αρχέγονης τέλειας κατάστασης

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Τι περιέχει ο γνωστικισμός που απορρίπτουν οι Πατέρες της Εκκλησίας;

1. Το μόνο που χρειάζεται είναι η “γνώση”
2. Όποιος έχει τη “γνώση” σώζεται, όποιος δεν την έχει χάνεται
3. Πρόκειται για μια ατομική εσωτερική διέργασία
4. Η σωσμένος γνωστικός δεν έχει καμιά σχέση με την σωματότητα και ιστορικότητα, την υπάρχουσα πραγματικότητα του ανθρώπου
5. Σωτηρία υπάρχει μόνο για το γνωστικό - πνευματικό υπόστρωμα του γνωστικού που μερικές φορές αποδίδεται με την ψυχή
6. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι ο δualισμός, όπου υποτιμάται το υλικό και το σωματικό στοιχείο
7. Η αρχική τέλεια κατάσταση που επιτυγχάνεται με τη γνώση είναι καθαρά πνευματική, χωρίς τίποτε το σωματικό και υλικό

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Γνώση και Καινή Διαθήκη (I)

Α΄ Τιμ 6,20 : Ω Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως

Τιτ 1,16 : θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι

Α΄ Τιμ 1,3 : Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν

Α΄ Τιμ. 1,4 : μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

Α΄ Τιμ 4,3 : κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.

Β΄ Τιμ 2,17–18 : καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει. ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες [τὴν] ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Γνώση και Καινή Διαθήκη (2)

Πρ 8, 9–(Ο μάγος Σίμων):

9 Στην ίδια πόλη υπήρχε από καιρό κάποιος που λεγότανε Σίμων. Αυτός, με διάφορες μαγείες άφηνε κατάπληκτο το λαό της Σαμάρειας και παράστανε τον μεγάλο.

10 Όλοι, μικροί και μεγάλοι, τον ακολουθούσαν και έλεγαν: «Αυτός είναι η Μεγάλη Δύναμη του Θεού».

11 Και τον ακολουθούσαν, γιατί για αρκετόν καιρό τούς είχε καταπλήξει με τις μαγείες του.

12 Όταν όμως πίστεψαν στο Φίλιππο, που κήρυττε τη χαρμόσυνη είδηση για τη βασιλεία του Θεού και για τη σωτηρία μέσω του Ιησού Χριστού, βαφτίζονταν άντρες και γυναίκες.

13 Πίστεψε και ο Σίμων, βαφτίστηκε και προσκολλήθηκε στο Φίλιππο· και βλέποντας να γίνονται μεγάλα θαύματα έμενε κατάπληκτος.

14 Όταν έμαθαν οι απόστολοι στα Ιεροσόλυμα ότι η Σαμάρεια δέχτηκε το λόγο του Θεού, τούς έστειλαν τον Πέτρο και τον Ιωάννη.

15 Αυτοί πήγαν εκεί και προσευχήθηκαν για να λάβουν το Άγιο Πνεύμα όσοι είχαν βαφτιστεί.

16 Και τούτο, γιατί το Άγιο Πνεύμα δεν είχε κατεβεί σε κανέναν απ’ αυτούς· απλώς ήταν βαφτισμένοι στο όνομα του Κυρίου Ιησού. Πνεύμα.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

Γνώση και Καινή Διαθήκη (3)

Πρ 8, 9–25 (Ο μάγος Σίμων):

17 Τότε οι απόστολοι έθεταν τα χέρια πάνω τους, κι εκείνοι λάβαιναν το Άγιο Πνεύμα.

18 Όταν είδε ο Σίμων ότι με το να θέτουν τα χέρια τους οι απόστολοι πάνω σ’ αυτούς τους ανθρώπους, δινόταν το Άγιο Πνεύμα, έφερε χρήματα σ’ αυτούς

19 και τους είπε: «Δώστε και σ’ εμένα αυτήν την εξουσία, ώστε σ’ όποιον επιθέτω τα χέρια μου, να λαβαίνει Άγιο Πνεύμα».

20 Ο Πέτρος τότε του είπε: «Να χαθείς κι εσύ και τα λεφτά σου! Γιατί φαντάστηκες πως η δωρεά του Θεού μπορεί ν’ αποκτηθεί με χρήματα.

21 Καμιά σχέση δεν έχεις εσύ με το ευαγγέλιο που κηρύττουμε. Γιατί η καρδιά σου δεν είναι ίσια μπροστά στο Θεό.

22 Μετανόησε λοιπόν και παράτησε την κακή σου αυτή πρόθεση. Παρακάλεσε τον Κύριο, μήπως σε συγχωρήσει γι’ αυτό που σκέφτηκες·

23 γιατί σε βλέπω να είσαι γεμάτος κακία και κυριευμένος από την αδικία».

24 Ο Σίμων αποκρίθηκε και είπε: «Παρακαλέστε εσείς για μένα τον Κύριο να μη μου συμβεί τίποτε απ’ αυτά που είπατε».

25 Ύστερα απ’ αυτά ο Πέτρος και ο Ιωάννης έδωσαν τη μαρτυρία τους και κήρυξαν το λόγο του Κυρίου, και μετά γύρισαν στα Ιεροσόλυμα. Στο δρόμο κήρυξαν το ευαγγέλιο σε πολλά χωριά των Σαμαρειτών.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Περιγραφή του φαινομένου της “γνώσης” ή του “γνωστικισμού”

ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

<http://gnosis.org/naghamm/nhl.html>

<http://www.naghammadi.org/default.aspx?lang=eng>

<http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.ii.iii.html>

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

α) Οι Πατέρες της Εκκλησίας

Ι. Ειρηναίος Λυώνος (2ος αι. μ.Χ.)

http://el.orthodoxwiki.org/Ειρηναίος_Λουγδούνου

“Έλεγχος και Ανατροπή της Ψευδωνύμου Γνώσεως” ή
“Κατά των Αιρέσεων (Λατ. *Adversus Haereses*)”

Στο πρώτο βιβλίο του έργου του αυτού περιγράφει και ταξινομεί τις γνωστικές σχολές και τις διδασκαλίες τους.

Αγγλική μετάφραση των έργων στο
<http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.ii.iii.html>

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

α) Οι Πατέρες της Εκκλησίας

2. Ιππόλυτος Ρώμης (3ος αι. μ.Χ.)

http://el.orthodoxwiki.org/Ιππόλυτος_Ρώμης

“Του κατά πασών των αιρέσεων ελέγχου” (Refutatio Omnium Haeresium)

Θεωρεί ότι τα γνωστικά συστήματα έλκουν την καταγωγή τους από τη εθνική, δηλαδή ελληνική φιλοσοφία

Έργα στα : PG 22, TLG, Accordance, Logos και
<http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.ii.iii.html>

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

α) Οι Πατέρες της Εκκλησίας

3. Επιφάνιος Σαλαμίνος (4ος αι. μ.Χ.)

http://en.wikipedia.org/wiki/Epiphanius_of_Salamis

“Πανάριον” (Adversus haereses)

έργα του στο: PG 41-43 & TLG

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

β) Απόκρυφα κείμενα της Καινής Διαθήκης

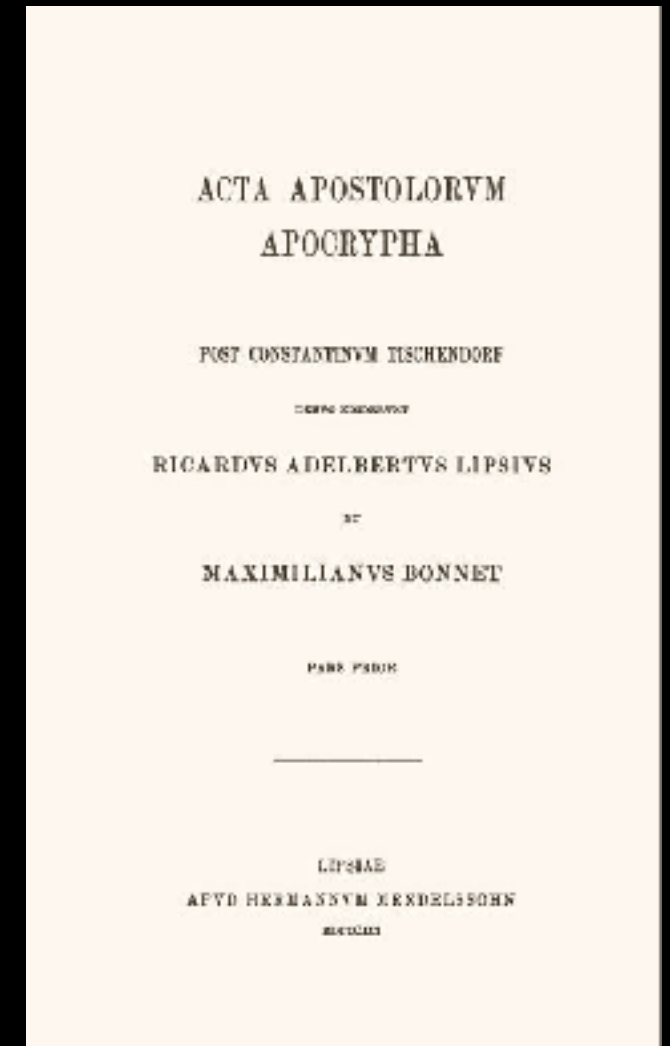
Στα κείμενα αυτά υπάρχουν αναφορές στον χριστιανικό γνωστικισμό, ιδιαίτερα στις

- Πράξεις Ιωάννου,
- Πράξεις Θωμά
- Ωδες Σολομώντος

Έργα : Ι. Καραβιδόπουλου (έκδ.), Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα , τ. Α΄ , Β΄ , Θεσσαλονίκη

Chr. Marschies / J. Schröter, (Hrg.), Antike christliche Apokryphen in deutscher Übersetzung, Mohr Siebeck 2012

J. K. Elliott, The Apocryphal New Testament: A Collection of Apocryphal Christian Literature in an English Translation

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

γ) Ερμητικά κείμενα (2ος - 3ος αι. μ.Χ.)

Ονομαζονται έτσι από τον θεό Ερμη. Επίσης σχετίζονται με τον αιγυπτιακό θεό της σοφίας, τον Thot.

Τόπος σύνταξης : Αλεξάνδρεια Αιγύπτου.

Στα ερμητικά κείμενα ο Ερμής ο τρισμέγιστος αποκαλύπτει σε εκλεκτούς μαθητές του μυστικές γνώσεις

Ποιμάνδρης: Είναι το σπουδαιότερο βιβλίο των Ερμητικών κειμένων

Ο Ποιμάνδρης, γνωρίζει το κατά Ιωάννην ευαγγέλιο, και στοιχεία του γνωστικισμού από Αλεξανδρινούς θεολόγους, όπως ο Κλήμης ο Αλεξανδρέας και ο Ωριγένης. Ο συηγαφέας λειτουργεί περισσότερο ως εθνικός και είναι επηρεασμένος από τον πλατωνισμό (δυναμισμός).

<http://gnosis.org/library/hermet.htm>

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

γ) Μανδαίοι

αραμαϊκά: mandā = γνώση

Κοινότητα 20.000 περίπου πιστών στο Ιράκ με δική, της θρησκευτική γλώσσα, την μανδαϊκή (είδος αραμαϊκής)

Τα πρώτα κείμενα προέρχονται απ' π τον 3ο με 4ο αι. μ.Χ.

Κέντρο της κοινότητας αποτελεί το βάπτισμα, που επαναλαμβάνεται κατά τρόπο πανηγυρικό σε ποτάμι.

Το βάπτισμα αποκαλείται Ιορδάνης, άρα είναι πιθανή η σχέση του με το βαπτισματικό κίνημα του Ιορδάνη του Ιου αι. μ. Χ.

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Μανιχαίοι - Μανιχαϊσμός

Γνωστικό θρήσκευμα του μεσανατολικού χώρου, που εμφανίστηκε τον 3ο αιώνα μ.Χ., με ηγέτορα τον Πέρση ευγενή και θρησκευτικό μεταρρυθμιστή Μάνη.

Ο Μάνης (216-277) ανήκε στην βαπτισματική κοινότητα των Ελκεσαϊτών, ανέμιξε τη χριστιανική διδασκαλία με στοιχεία του Παρισισμού και Βουδισμού και μαρτύρησε το 276/277.

Έργα του Μάνη δεν διασώζονται, βρέθηκαν όμως κείμενα της κοινότητας στην όαση Turfan του ανατολικού Τουρκεστάν και στην περιοχή Medinet Madi της Αιγύπτου.

Γλώσσα: κοπτική, ιρανική, παλαιοτουρκική και κινεζική.

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (1)

<http://gnosis.org/naghamm/nhl.html>

Τα κείμενα (13 κώδικες - 1200 σελίδες) βρέθηκαν στην περιοχή Nag Hammandin της Αιγύπτου.

Είναι γραμμένα στα κοπτικά (πρωτογράφηκαν στα ελληνικά και μεταφράστηκαν στα κοπτικά).

Χρόνος: 2ος με 3ος αι. μ.Χ.

Περιεχόμενο: Είναι θρησκευτικά κείμενα με χριστιανικό γνωστικό περιεχόμενο.

Η Παλαιά Διαθήκη χρησιμοποιείται εκτενώς.

Επίσης χρησιμοποιούνται με διάφορους τρόπους κείμενα από την ελληνική φιλοσοφία.

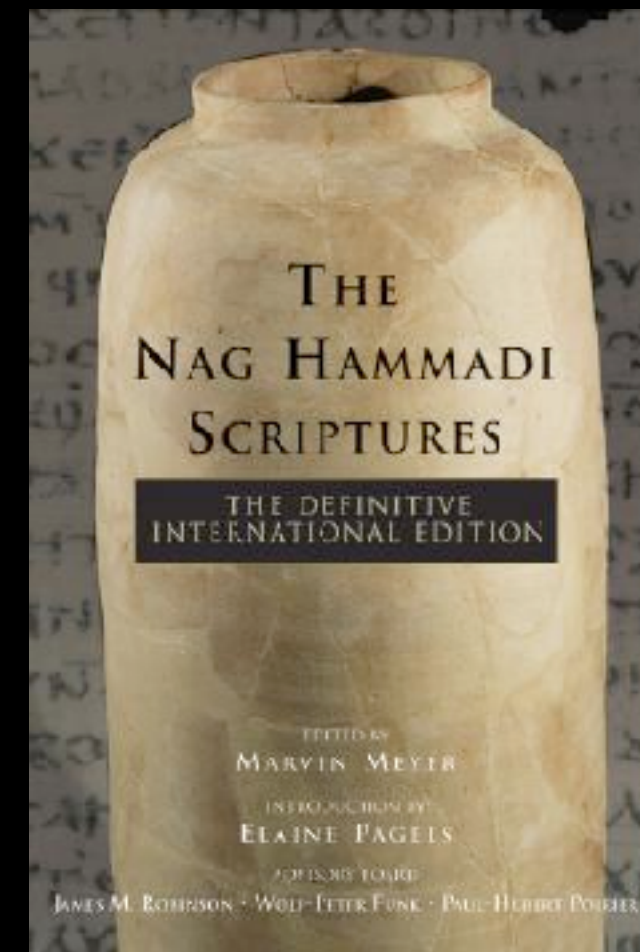
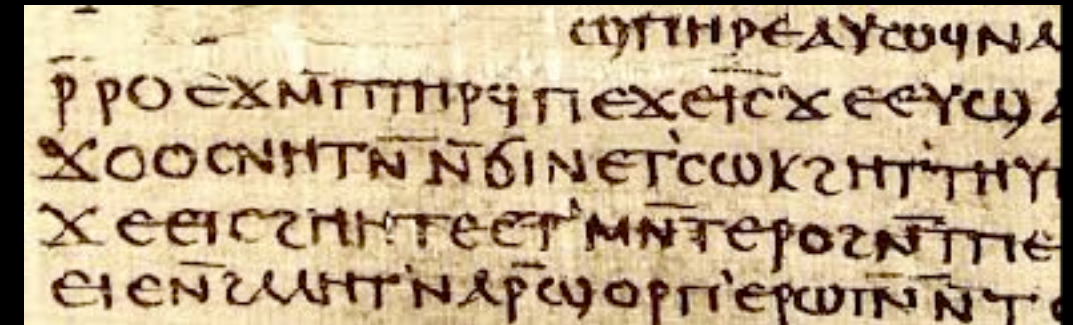

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (2)

Προέλευση της βιβλιοθήκης:

- 1) Ανήκε στη βιβλιοθήκη κάποιου χριστιανικού μοναστηριού ή
- 2) Εκδόθηκαν στο μοναστήρι τα κείμενα για να μελετηθεί η γνωστική αίρεση ή
- 3) Πρόκειται για δείγμα ύπαρξης γνωστικής θρησκευτικής κίνησης στην περιοχή, η οποία τα χρησιμοποιούσε για ποικίλους σκοπούς. Όταν παρουσιάστηκε κίνδυνος, τότε φυλάχτηκαν τα κείμενα για να μην χαθούν ή καταστραφούν

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (3)

Περιεχόμενα:

NHC I/1	Η προσευχή του Αποστόλου Παύλου (*κατηγοριοποίηση σε αναλογία με τα λογοτεχνικά είδη της Κ.Δ.)	[*είδος: επιστολή]
NHC I/2	Το απόκρυφον του Ιακώβου (Απόκρυφη Επιστολή του Ιακώβου)	[είδος: επιστολή]
NHC I/3	Το Ευαγγέλιο της Αληθείας (2 φορές)	[είδος: ευαγγέλιο]
NHC I/4	Πραγματεία περί αναστάσεως (Επιστολή του Ρεγγίνου περί αναστάσεως)	[είδος: επιστολή]
NHC I/5	Τριμερής πραγματεία	[είδος: ;]
NHC II/1	Το απόκρυφον του Ιωάννη	(4 φορές) [είδος: ;]
NHC II/2	Το ευαγγέλιον του Θωμά	[είδος: ευαγγέλιο]
NHC II/3	Το Ευαγγέλιο του Φιλίππου	[είδος: ευαγγέλιο]
NHC II/4	Η Υπόσταση των αρχόντων	[είδος: ;]
NHC II/5	Περί της προέλευσης του κόσμου	(2 φορές) [είδος: ;]
NHC II/6	Η εξήγηση της ψυχής	[είδος: ;]
NHC II/7	Το βιβλίο του Θωμά του αθλητή	[είδος: ;]

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (4)

Περιεχόμενα:

NHC III/1	Το απόκρυφον του Ιωάννη	(4 φορές) [είδος: ;]
NHC III/2	Το ευαγγέλιο των Αιγυπτίων	(2 φορές) [είδος ευαγγέλιο ;]
NHC III/3	Η επιστολή του Ευγνώστου	(2 φορές) [είδος επιστολή]
NHC III/4	Η σοφία Ιησού Χριστού	(2 φορές) [είδος: ;]
NHC III/5	Ο διάλογος του Λυτρωτή	[είδος: διάλογοι]
NHC IV/1	Το απόκρυφον του Ιωάννη	(4 φορές) [είδος: ;]
NHC IV/2	Το ευαγγέλιο των Αιγυπτίων	(δύο φορές) [είδος Ευαγγέλιο]
NHC V/1	Η επιστολή του Ευγνώστου	(2 φορές) [είδος: επιστολή]
NHC V/2	Η αποκάλυψη του Παύλου	[είδος: αποκάλυψη]
NHC V/3	Η πρώτη αποκάλυψη του Ιάκωβου	[είδος: αποκάλυψη]
NHC V/4	Η δεύτερη αποκάλυψη του Ιάκωβου	[είδος: αποκάλυψη]
NHC V/5	Η αποκάλυψη του Αδάμ	[είδος: αποκάλυψη]

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (5)

Περιεχόμενα:

NHC VI/1	Οι πράξεις του Πέτρου και των δώδεκα Αποστόλων	[είδος: Πράξεις]
NHC VI/2	Η ολοκληρωμένη γνώση	[είδος: ;]
NHC VI/3	Ο Αυθεντικός λόγος	[είδος: ;]
NHC VI/4	Η έννοια της μεγάλης δύναμης	[είδος: ;]
NHC VI/5	Πλάτων Πολιτεία 588B-589B	[είδος: ;]
NHC VI/6	Περί των Εννεάδων	[είδος: διάλογοι]
NHC VI/7	Ερμητική προσευχή	[είδος: προσευχή]
NHC VI/7	Ασκληπιός	[είδος: ;]
NHC VII/1	Η παράφραση του Σημ	[είδος: ;]
NHC VII/2	Ο δεύτερος λόγος του μεγάλου Σεθ	[είδος: αποκάλυψη;]
NHC VII/3	Η αποκάλυψη του Πέτρου	[είδος: αποκάλυψη]
NHC VII/4	Η διδασκαλία του Σιλουανού	[είδος: σοφιολογία]
NHC VII/5	Οι τρεις στήλες του Σεθ	[είδος: ;]

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (6)

Περιεχόμενα:

NHC VIII/1	Ζωστριανός	[είδος: αποκάλυψη;]
NHC VIII/2	Η επιστολή Πέτρου προς τον Φίλιππο	[είδος: επιστολή]
NHC IX/1	Μελχισεδέκ	[είδος: ;]
NHC IX/2	Ωδή στον Νορέα (Η σκέψη του Νορέα)	[είδος: ;]
NHC IX/3	Η μαρτυρία της αλήθειας	[είδος: ;]
NHC X/1	Μαρσάνης	[είδος: αποκάλυψη;]
NHC XI/1	Η ερμηνεία της γνώσης	[είδος: ;]
NHC XI/2	Βαλεντινιανή εξήγηση	[είδος: ;]
NHC XI/2A	Πέντε βαλεντινιανές προσευχές	[είδος: προσευχή]
NHC XI/3	Αλογενής	[είδος: ;]
NHC XI/4	Υψηφρόνη	[είδος: ;]

2. ΠΗΓΕΣ του Γνωστικισμού

δ) Nag Hammadi (κείμενα του) (7)

Περιεχόμενα:

NHC XII/1	Λόγοι του Σέξτου	[είδος: σοφιολογία]
NHC XII/2	Το ευαγγέλιο της αλήθειας	(2 φορές) [είδος: ευαγγέλιο]
NHC XII/3	Αποσπάσματα	[είδος: ;]
NHC XIII/1	Η τρίμορφη προτέννοια	[είδος: ;]
NHC XIII/2	Περί της προέλευσης του κόσμου [απόσπασμα]	(2 φορές) [είδος: ;]

BG*

* Codex Berolinensis Gnosticus

8502/1	Το ευαγγέλιο της Μαρίας	[είδος: ευαγγέλιο]
8502/2	Το απόκρυφο του Ιωάννη	(4 φορές) [είδος: ;]
8502/3	Η σοφία Ιησού Χριστού	(δύο φορές) [είδος: ευαγγέλιο]
8502/4	Η πράξη του Πέτρου	[είδος: πράξεις ;]

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

α) Σίμων ο μάγος

Ι. Αναφορές στην Κ.Δ. (Πρ 8)

Ο Σίμων ο Μάγος περιγράφεται να:

α) αυτοαποκαλείται :

“λέγων εἶναί ... ἑαυτὸν μέγαν” (Πρ 8,9) = προσωνύμιο του Θεού

β) ο λαός τον θεωρεί ότι :

“οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἢ καλουμένη μεγάλη” (Πρ 8,10).

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

α) Σίμων ο μάγος

2. Πατερικές αναφορές : Ο Ειρηναίος αναφέρει ότι “Ο Σίμων από τη Σαμάρεια, από τον οποίο ξεκινά όλη η αίρεση, εκπροσωπούσε το κάτωθι σύστημα: Περιέφερε μαζί του μια γυναίκα, με το όνομα Ελένη, μια κακόφημη γυναίκα από την Τύρο της Φοινίκης, από όπου την αγόρασε. Την αποκαλούσε την πρώτη Έννοια του πνεύματός του (πρβλ. ΝΗΣ XIII/I), τη μητέρα όλων, μέσω της οποίας αποφάσισε μέ το πνεύμα του να δημιουργήσει τον άγγελο και τον αρχάγγελο....

...Αυτοί (οι πιστοί στον Σίμωνα) προσευχόταν σε μια εικόνα του Σίμωνα, που είχαν δημιουργήσει κατ’ απομίμηση της εικόνας του Δία και σε μια εικόνα της Ελένης κατ’ απομίμηση της Αθηνάς.

Επίσης ονομάστηκαν Σιμωνιανοί από τον αρχηγό τους. Με αυτούς άρχισε η περίφημη αίρεση της “γνώσης”, σύμφωνα και με τα λεγόμενά τους” (Adv. Haer. I 23,2.4).

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

α) Σίμων ο μάγος

3. το κύριο ερωτήμα:

Μήπως ο Λουκάς στο Πρ 8 υποβίβασε τον Σίμωνα από έναν γνωστικό διδάσκαλο σε έναν μάγο;

- Ο Λουκάς όταν έγραφε τις Πράξεις, το 80-90 μ.Χ., χρησιμοποίησε τον Σίμωνα, ο οποίος έδρασε την εποχή της δράσης των Αποστόλων - μετά την ανάσταση και την ανάληψη του Ιησού στο Ισραήλ (± 35 μ.Χ.)- ως εκπρόσωπο μιας πρωτογνώσης που εμφανίστηκε στις μέρες που ο Λουκάς έγραψε τις Πράξεις (80-90 μ.Χ.).
- Αν ο Λουκάς θεωρεί τον Σίμωνα ως εκπρόσωπο μιας πρωτογνώσης που εμφανίστηκε το ±35 μ.Χ. και όχι το 80-90 μ.Χ., τότε θα πρέπει να δεχθούμε ότι παράλληλα με την εμφάνιση του χριστιανισμού (±35 μ.Χ.) εμφανίστηκε και ο χριστιανικός πρωτογνωστικισμός πράγμα απίθανο.
- Οι εκπρόσωποι της πρωτογνώσης (Δοσίθεος, Μένδρος, Σατορνίλος) που εκτείνεται μέχρι τον 2ο αι. μ.Χ. πρέπει να βάφτισαν τον Σίμωνα αρχηγό τους, επειδή ανφέρεται στην Κ.Δ.

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

β) Κήρυνθος (100-120 μ.Χ.) (1)

Θεωρήθηκε από την παράδοση:

1) Ως ιουδαϊστής, ο οποίος αντιτίθεται στον απόστολο Παύλο και στην θέση του για την περιτομή ως προσην σωτηρία του ανθρώπου

2) Ως χιλιαστής με μια υλιστική αντίληψη για την χιλιόχρονη βασιλεία.

3) Ως γνωστικός

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

β) Κήρυνθος (100-120 μ.Χ.) (2)

Γνωστικές διδασκαλίες: Σύμφωνα με τον Ειρηναίο

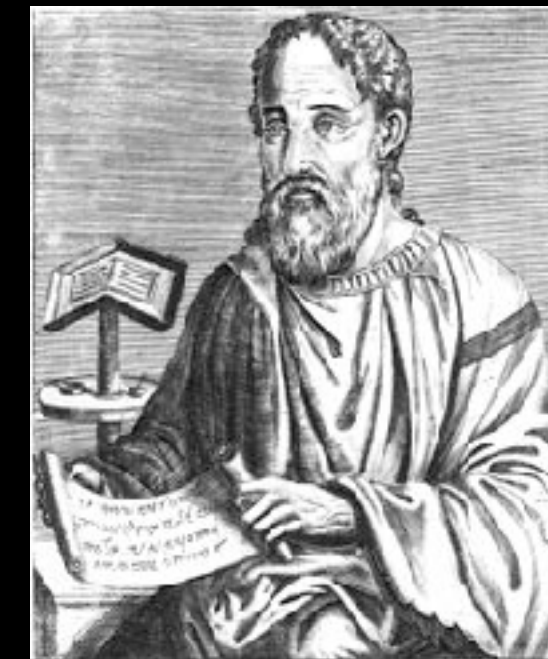
1) Ο Κήρυνθος θεωρεί “ότι ο κόσμος δεν δημιουργήθηκε από τον πρώτο Θεό αλλά πολύ αργότερα από μια δύναμη, η οποία είναι διαφορετική και ξεχωρίζει από την πρώτη μεγάλη δύναμη” (Adv. Haer. I 26,1)

2) Συνδέεται από τον Ειρηναίο με τον Ιωάννη και τα ιωάννεια συγγράμματα.

- “καὶ εἰσὶν οἱ ἀκηκοότες αὐτοῦ ὅτι Ἰωάννης ὁ τοῦ κυρίου μαθητῆς ἐν τῇ Ἐφέσῳ πορευθεὶς λούσασθαι καὶ ἰδὼν ἔσω Κήρινθον ἐξήλατο τοῦ βαλανείου μὴ λουσάμενος, ἀλλ' ἐπειπὼν· φύγωμεν, μὴ καὶ τὸ βαλανεῖον συμπέσῃ, ἔνδον ὄντος Κηρίνθου τοῦ τῆς ἀληθείας ἐχθροῦ” (Ευσεβίου, εκκλησι. ιστορία IV 14,6)

- Ο Ειρηναίος θεωρεί ὅτι ο Ιωάννης ἔγραψε τὸ εὐαγγέλιό του γιὰ νὰ ντιμετωπίσει τὸν Κήρυνθο.

- Αντίπαλοι τῶν ιωάννειων κειμένων στὴν πρώτη ἐκκλησία διέδωσαν ὅτι τὰ ιωάννεια κείμενα τὰ ἔγραψε ὁ Κήρυνθος.

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

γ) Μαρκίων

- Ομοιότητα με τον γνωστικισμό
Τονίζει ιδιαίτερα τη υποτιθέμενη σύγκρουση μεταξύ του Θεού της Π.Δ. και του λυτρωτή Ιησού Χριστού

- Διαφορές με τον γνωστικισμό
Ο Μαρκίων δεν περιλαμβάνει στο σύστημά του κάποιο μυθολογικό σύστημα, όπως οι γνωστικοί.

Δεν αναγνωρίζει κάποια συγγένεια ουσίας του έσω ανθρώπου με την ανώτερη θεϊκή σφαίρα.

Ακόμη και R. Bultmann που θεωρεί τον Μαρκίωνα ιδρυτή και δάσκαλο του γνωστικισμού, θεωρεί ό Μαρκίων “πατά με το ένα πόδι στην γνωστική παράδοση” αλλά ταυτόχρονα αποσυνδέει την εκκλησία του από τον γνωστικισμό και την καθιστά πιο δεκτική και ανοικτή”. (Die gnosis, 338).

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

δ) Βασιλείδης (117-160 μ.Χ.) (1)

Έδρασε στην Αλεξάνδρεια, όπου και διατηρούσε δική του Σχολή

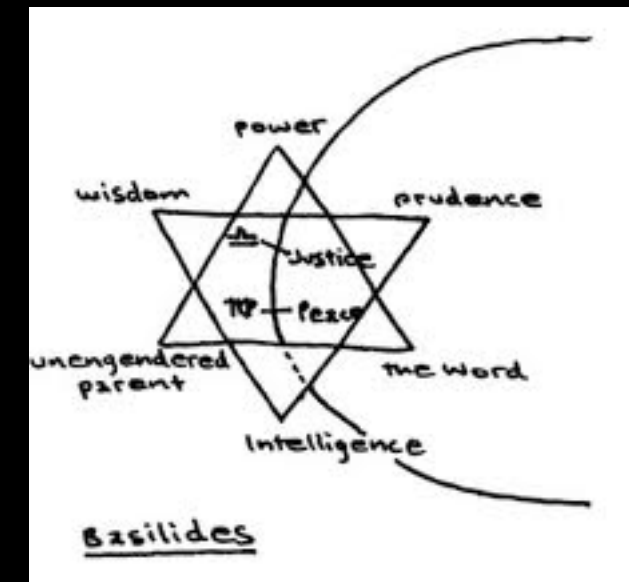
Διδασκαλία

1) Εσωτερισμός & ελιτισμός

Σύμφωνα με τον Ειρηναίο, ο Βασιλείδης υποστήριζε ότι “Δεν είναι πολλοί αυτοί που μπορούν να γνωρίζουν, είναι το πολύ ένας στους χίλιους και δύο στους δέκα χιλιάδες...Τα μυστικά (μυστήρια) που αυτοί γνωρίζουν δεν επιτρέπεται να τα διαδίδουν, αλλά να τα κρατούν με τη σιωπή τους καλά φυλαγμένα” (Adv. Haer I 24,6).

Ο χαρακτήρας της γνώσης είναι εσωτερικός και επιλεκτικός (ελιτίστικος)

Ο κάτοχος της γνώσης είναι κάτι το σπάνιο και βρίσκεται απομονωμένος από τις μάτια αυτή ζωή.

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

δ) Βασιλείδης (117-160 μ.Χ.) (2)

Διδασκαλία

2) Μυστική παράδοση

Ο Βασιλείδης συνέδεε τη διδασκαλία του με τον μεταφραστή του Πέτρου και με τον Ευαγγελιστή Ματθαίο.

Ο Βασιλείδης, παρόλο που επικαλείται και στηρίζεται σε μια εκκλησιαστική παράδοση, εν τούτοις θέλει η διδασκαλία του να γίνει αποδεκτή από όλους.

Υποστηρίζει ακόμη ότι η διδασκαλία του είναι μυστική και μεταφέρθηκε στον ίδιο από τον ίδιο τον αναστημένο Χριστό μέσω επιλεγμένων μαθητών του.

Η διδασκαλία αυτή μεταδόθηκε στο διάστημα μεταξύ ανάστασης και ανάληψης στους ουραμούς του Χριστού.

(πρβλ. Ειρηναίος, Adv Haer I 30,14 · Πίστις Σοφία)

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

δ) Βασιλείδης (117-160 μ.Χ.) (3)

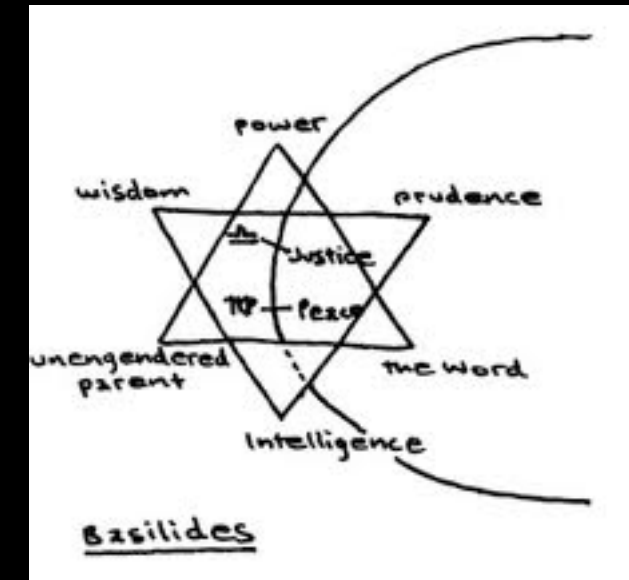
Διδασκαλία

3) Εξηγητική

Ο Βασιλείδης έγραψε τα “Εξηγητικά”, που αποτελούνται από 24 βιβλία.

Αυτά περιλαμβάνουν ερμηνευτικά σχόλια στην Π.Δ. και στην Κ.Δ., και συνδυάζουν ιδέες από την Βίβλο και από την ελληνική φιλοσοφία και μυθολογία.

Χαρακτηριστικό της ερμηνευτικής του είναι η απόδοση αξίας και τιμής που δίνει σε απαξιωμένες προσωπικότητες της Π.Δ. και της Κ.Δ., όπως τον Κάιν, τον Κορέ, τον Ησαύ, του Σοδομίτες και τον Ιούδα, για τον οποίο πιστεύεται “ότι ήταν κάτοχος της γνώσης και επειδή αυτός ήταν ο μοναδικός κάτοχος της γνώσης, προέβη και στην προδοσία. Αυτή υπήρξε η αιτία για την καταστροφή κάθε γήινου και ουράνιου. αυ’ τύα περιέχονται στο Ευαγγέλιο του Ιούδα (Ειρηναίος, Adv. Haer. I 31,1)

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

ε) Βαλεντίνος ή Ουαλεντίνος (140-160) (1)

Έδρασε στη Ρώμη, όπου και ίδρυσε δική του σχολή.

Έχαιρε μεγάλης εκτίμησης από την χριστιανική κοινότητα της Ρώμης και προτάθηκε για επίσκοπος της, πράγμα που δεν επετεύχθη.

Μαθητές του υπήρξαν ο Πτολεμαίος και ο Ηρακλίων, που πρώτος υπομνημάτισε το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο. Θεωρείται ότι επηρέασε περισσότερο από όλους τη γνωστική διδασκαλία των κειμένων του Nag Hammadi.

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

ε) Βαλεντίνος ή Ουαλεντίνος (140-160) (2)
Έγραψε και ποιήματα, όπως το κάτωθι:

Θέρος

Πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω,
πάντα δ' ὀχούμενα πνεύματι νοῦ ·
σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
ψυχὴν δ' ἀέρος ἐξεχομένην,
ἀέρα δ' ἐξ αἴθρης κρεμάμενον ·
ἐκ δὲ βυθοῦ καρποῦς φερομένους,
ἐκ μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον.

(Ιππόλυτος, Του κατά πασῶν των αιρέσεων ελέγχου, VI 37,7)

Στο εξυμνείται το θέρος, ο θερισμός, η σοδιά της γνώσης.
Στίχοι 1-2 Στους πρώτους στίχους εξυμνείται το θεϊκό πνεύμα που συνέχει τον κόσμο.
Στίχοι 3-5 Στους στίχους 3-5 υπάρχει αναφορά στα τέσσερα στοιχεία γη, νερό, αήρ, φωτιά και στον αιθέρα που αποτελούν

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

ε) Βαλεντίνος ή Ουαλεντίνος (140-160) (3)

Θέρος

Πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω,
πάντα δ' ὀχούμενα πνεύματι νοῶ ·
σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
ψυχὴν δ' ἀέρος ἐξεχομένην,
ἀέρα δ' ἐξ αἴθρης κρεμάμενον ·
ἐκ δὲ βυθοῦ καρποῦς φερομένους,
ἐκ μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον.

Στίχοι 3-5 : Υπάρχει αναφορά στα τέσσερα στοιχεία: γη, νερό, αήρ, φωτιά και στον αιθέρα που αποτελούν τον κόσμο. Εδώ ο Βαλεντίνος επικεντρώνει τον άνθρωπο γι' αυτό αναφέρεται σε σάρκα και ψυχή.

3. ΙΔΡΥΤΕΣ & ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ του Γνωστικισμού

ε) Βαλεντίνος ή Ουαλεντίνος (140-160) (4)

Θέρος

Πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω,
πάντα δ' ὀχούμενα πνεύματι νοῦ ·
σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
ψυχὴν δ' ἀέρος ἐξεχομένην,
ἀέρα δ' ἐξ αἴθρης κρεμάμενον ·
ἐκ δὲ βυθοῦ καρποῦς φερομένους,
ἐκ μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον.

Στίχοι 6-7 : Γίνεται λόγος για το θαύμα της προέλευσης των καρπῶν ἀπὸ τα σπλαχνα της γῆς και των βρεφῶν ἀπὸ τη μήτρα της γυναίκας.

Συμβολίζεται η καταγωγή ἀπὸ την αρσενική-θηλυκή θεότητα του κόσμου των ιδεῶν (καρποί) και του ενοποιοῦ Λόγου (βρέφος). Παρά τις πλατωνικές ιδέες γίνεται και σύνδεση με τη χριστιανική παράδοση που στην γέννηση του Χριστοῦ βλέπει την ενσάρκωση του Λόγου.

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

ΠΡΟΕΥΕΥΣΗ ΤΟΥ ΓΚΩΣΤΙΚΙΣΜΟΥ

α) προτεινόμενες απαντήσεις

Η γνώση ως

1. Φαινόμενο σχετικό με την εκκλησιαστική ιστορία
(Adolf Harnack)
2. Θρησκευολογικό φαινόμενο
(Kurt Rudolf - Wilhelm Bousset)
3. Φιλοσοφικό φαινόμενο
(Hans Jonas)
4. Αστάθμητοι παράγοντες και δυσκολίες προσέγγισης
της γνώσης

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

Ι. Η γνώση ως φαινόμενο σχετικό
με την εκκλησιαστική ιστορία
(Adolf Harnack)

Η Γνώση είναι εκκοσμικευμένος ή εξελληνισμένος
χριστιανισμός

χριστιανισμός > γνωστικισμός

Χρήση της πλατωνικής φιλοσοφίας από την γνώση

Γνωστικοί : “Διαστρεβλωτές” του μηνύματος της
πρώτης εκκλησίας και ταυτόχρονα οι πρώτοι
συστηματικοί διανοητές της

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

2. Η γνώση ως θρησκευολογικό φαινόμενο (Wilhelm Bousset - Kurt Rudolph)

Η Γνώση είναι ένα ξεχωριστό θρησκευτικό φαινόμενο

Οι ρίζες της γνώσης είναι πριν & έξω από τον
χριστιανισμό

Η γνώση δεν σχετίζεται ούτε με τον Φίλωνα (αντίθετα ο
Pearson) ούτε με τη σοφολογική γραμματεία της Π.Δ.

Η γνώση αναδύεται από τον ίδιο πολιτισμικό περιβάλλον
με τον χριστιανισμό και δραστηριοποιείται μαζί με τον
χριστιανισμό

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

3. Η γνώση ως φιλοσοφικό φαινόμενο (Hans Jonas)

Ο Jonas συνδέει τη γνώση με τη φιλοσοφία, την πλατωνική - νεοπλατωνική (Πλωτίνος), και την υπαρξιακή του Μ. Heidegger

Η γνώση εκφράζει την απαισιόδοξη πλευρά του κόσμου και την στροφή ανθρώπου στο εσωτερικό του που είναι και το αληθινό.

Ταυτόχρονα η γνώση διακρίνεται για την εμμονή της στο γήινο και κοσμικό, την συμφωνία της με τον κόσμο και την βεβαιότητα και που παρέχει στην ύπαρξη κατά την παραμονή της μέσα στον κόσμο και όχι έξω από αυτόν.

Ο Jonas εντάσσει στη γνώση τον Φίλωνα, τον Ωριγένη και τον Πλωτίνο

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

4. Αστάθμητοι παράγοντες & δυσκολίες προσέγγισης της γνώσης

“Γνώση” και “γνωστικισμός” (συνέδριο Μεσσίνα 1966 -Bianchi)

“γνώση” = συγκεκριμένος τρόπος σκέψης, που μπορεί να περιγραφτεί ποικιλόμορφα

“γνωστικισμός” = το όλο σύστημα που αναπτύσσεται τον 2ο /3ο μ.Χ. αιώνες.

Η γνώση είναι ένα “παρσιτικό” φαινόμενο (Rudolph).

Δεν περιέχει πολλά δικά της στοιχεία, αλλά χρησιμοποιεί υλικό, από άλλες πνευματικές κινήσεις (ιουδαϊσμό, χριστιανισμό, ειδωλολατρία, ελληνική φιλοσοφία)

Πηγές: το κύριο πρόβλημα. Έλλειψη επιβεβαιωμένων γνωστικών πηγών από τον 1ο αιώνα μ.Χ. και πριν.

“Υποκειμενικές” πατερικές αναφορές για τον γνωστικισμό του 2ου αιώνα μ.Χ.

Αυτές ενδεχόμενα μεταφέρουν παλαιότερες παραδόσεις.

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (I)

A.

Προχριστιανικός γνωστικισμός (π.χ. Φίλων - Pearson)

B.

Εξωχριστιανικός ή παράλληλος με τον χριστιανισμό
γνωστικισμός.

Πιθανός ο αλληλοδανεισμός ιδεών

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (2)

Γνωστικισμός και φιλοσοφία

Κοινά στοιχεία:

Δυναρχία (πλατωνισμός, μέσος και ύστερος)

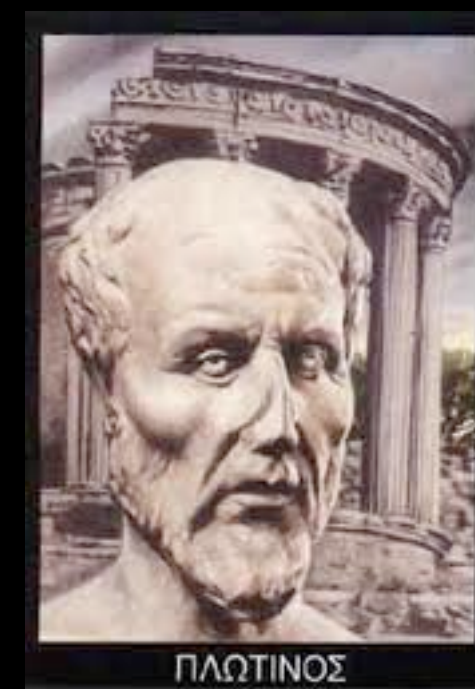
Η ιδέα της απορροής (emanation)

Ανθρωπολογία

Διαχωρισμός:

Γνωστικισμός και νεοπλατωνισμός (Πλωτίνος)

“Εἰ δὲ οἷον πτερορρυήσασαν τὴν ψυχὴν φήσουσι πεποιηκέναι, οὐχ ἢ τοῦ παντὸς τοῦτο πάσχει· εἰ δὲ σφαλεῖσαν αὐτοὶ φήσουσι, τοῦ σφάλματος λεγέτωσαν τὴν αἰτίαν. Πότε δὲ ἐσφάλη; Εἰ μὲν γὰρ ἐξ αἰδίου, μένει κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον ἐσφαλμένη· εἰ δὲ ἤρξατο, διὰ τί οὐ πρὸ τοῦ; Ἡμεῖς δὲ οὐ νεῦσιν φαμεν τὴν ποιούσαν, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ νεῦσιν. Εἰ δὲ ἔνευσε, τῷ ἐπιλελῆσθαι δηλονότι τῶν ἐκεῖ· εἰ δὲ ἐπελάθετο, πῶς δημιουργεῖ; (Εννεάδες II,9,4)

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (3)

Γνωστικισμός και Αποκαλυπτική και Σοφιολογία

Επίδραση της ιουδαϊκής αποκαλυπτικής & σοφιολογίας στον γνωστικισμό

Κοινά στοιχεία:

Απαισιόδοξη αντίληψη για τον κόσμο

Δυαλισμός

Αποκάλυψη κρυφών αληθειών σε εκλεκτούς

Προσωποποίηση του κακού

Χάσμα μεταξύ Θεού και κόσμου

Προσωποποίηση της σοφίας

Απόπειρα της σοφίας να εγκατασταθεί μεταξύ των ανθρώπων & επιστροφή της στη γη

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (4)

Γνωστικισμός και Αποκαλυπτική και Σοφιολογία

Σοφία Σειράχ 24,3 εξ.:

- 24,3 Ἐγὼ [ἡ σοφία] ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλθον
καὶ ὡς ὀμίχλη κατεκάλυψα γῆν ·
- 24,4 ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα,
καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης ·
- 24,5 γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη
καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιεπάτησα ·
- 24,6 ἐν κύμασιν θαλάσσης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ
καὶ ἐν παντὶ λαῶ καὶ ἔθνει ἐκτησάμην.
- 24,7 μετὰ τούτων πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα
καὶ ἐν κληρονομίᾳ τίνος αὐλισθήσομαι.
- 24,8 τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἀπάντων,
καὶ ὁ κτίσας με κατέπαυσεν τὴν σκηνὴν μου
καὶ εἶπεν Ἐν Ἰακωβ κατασκήνωσον
καὶ ἐν Ἰσραὴλ κατακληρονομήθητι.

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (5)

Γνωστικισμός και Αποκαλυπτική και Σοφιολογία

2Bar. 42,1

And He answered and said unto me: 'These things also will I show unto thee.

2Bar. 42,2

As for what thou didst say—“To whom will these things be, and how many (will they be)?”— to those who have believed there shall be the good which was spoken of aforetime, and to those who despise there shall be the contrary of these things.

Για την περιγραφή της σοφίας η γνώση δημιουργησε ένα ολόκληρο σύστημα.

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (6)

Γνωστικισμός και συγκρητισμός

Η γνώση αποτελεί μίξη στοιχείων από τον:
Ιουδαϊκό αποκαλυπτισμό και σοφιολογία,
Πλατωνισμό και την
Ιρανική θρησκεία (δυναμισμός) - αν και πολύ λίγα είναι γνωστά γι'
αυτή από την εποχή εκείνη.

Η γνώση αναπτύχθηκε σε κέντρα πολιτισμικής και θρησκευτικής
όσμωσης (Αντιόχεια, Αλεξάνδρεια, Ρώμη) και έτσι συμπεριέλαβε
στην διδασκαλία πολλά στοιχεία από αυτή.

Ο γνωστικισμός αποτελεί παράδειγμα θρησκευτικού
συγκρητισμού

4. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ του Γνωστικισμού

β) Αποτελέσματα και προοπτικές (6)

Γνωστικισμός και κοινωνία

Θεωρίες: Ο Γνωστικισμός

Ο γνωστικισμός αποτελεί καρπό απογοητευμένων από την πνευματική κατάσταση της εποχής Ιουδαίων διανοητών της Αιγύπτου (Green)

Ο γνωστικισμός είναι φαινόμενο που συνδέεται με την λατρεία στις πόλεις της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας
Τον εκπροσωπούν υψηλού επιπέδου διανοητές
Εκφράζει την απογοήτευση για τις συνθήκες που επικρατούσαν
Ασκήι κριτική στην κοινωνία και στην εξουσία της εποχής (Wink)
Προτείνει ως διέξοδο την φυγή από τον κόσμο και την στροφή στον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου
Επιχειρεί μέσω της εσωτερικής αλλαγής του ανθρώπου την αναδόμηση της κοινωνίας

